

училища“ (Денков 2001:28). Значителна част от ромите получават образованието си точно в тези селски училища. Шансовете им за интеграция и десегрегация обаче са почти нулеви, докато в по-големите градове има съвсем реални такива.

Множеството професионално направени схеми и диаграми подсилват представата за ситуацията в ромските училища.

Изследването на фондация „Отворено общество“ се опитва и в значителна степен успява да идентифицира училищата със значително присъствие на ромски деца из цялата страна и да създаде карти на тяхното разположение по области. Определено то е първото изследване, което издига проблема с ромските селски училища. Едновременно с това обаче, освен да идентифицира познатите ни вече проблеми, то по никакъв начин не се ангажира с препоръчителни модели за извеждане на ромските деца от позиция на изолация. Освен това неизяснен остава и споменатият модел за реална десегрегация, който се схваща по-скоро като повишаване на качеството на учебно-възпитателната работа в сегрегирани училища, отколкото до смесване на ромските деца с българските им връстници.

През 2002 г. изследването на „Отворено общество“ продължи чрез насочване на вниманието върху проучвания на мнението, нагласите, очакванията и предложенията на пряко потърпевшите от добрите и лошите страни на образователната система – учениците и учителите.

През 2001 г. излезе от печат изследователската студия „The roma education resource book“ (McDonald K., J. Kovacs and C. Fenyves, 2001) на Института за образователна политика на фондация „Отворено общество“, Будапеща. Тя е посветена на проблемите в образованието на ромите в страни като Румъния, Унгария, Финландия и България, методи и практики на обучение, език и култура на ромите. Частта, в която се прави проблемен анализ на българската образователна система и обучението на ромите в нея, предлага един от най-сериозните анализи по този проблем до този момент. Авторите му – Д. Танака и К. Макдоналд, са извършили сериозна проучвателна работа по структурата на образователната система в България, нормативната база, свързана с нея, и мястото на ромите в тази система. Те не се задоволяват единствено с посочването на данни и техния анализ, а отиват по-нататък, като систематизират съществуващите нужди с оглед подобряването на образованието на ромите (McDonald K., J. Kovacs and C. Fenyves, 2001:140-146). За такива се определят:

- » липсата на институционализирани двуетични програми;
- » неравни очаквания и липса на схема за оказване на подкрепа през критичните години на преход;
- » квалификация и подготовка за работа с ромски ученици и недостатъчно присъствие на учители от ромски произход;
- » липса на мултикултурна учебна програма и учебници;
- » недостиг на учебници и общообразователни учебни материали в кварталните ромски училища;
- » липса на извънучилищни занимания за ромските ученици и смислено участие на родителите в учебния процес.

Особен интерес за нашето изследване представляват изводите за процеса на десегрегация на ромските училища по квартали, за което ав-